

Nro 18.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Augustusnak 30-dik napján 1793.
esztendőben.*

London.

Fox Uram tzimborás társaival égyetemben mind úntalan bombardirozzák *Pith* ministert, 's gyakorta keserű tormát törnek az orra alá, mintha az illy közönséges jóra éjjel nappal vigyázó embereknek fárattságát bosszúsággal kellene viszonzni. Múlt *Juliusnak* 27 dik napján tartatott parlamentomi gyűlésben ismét azt a' kérdést gördítették eleibe: *mikor leszen, úgymond, már valaha a' Frantziákkal való bődögtalan hadakozásnak vége?* Fox Uramnak mind szeme járásából, mind beszédéből ki nézvéen azt a' mesz-sze látó minister, hogy nem másra, hanem ő réá

légyen a' tzelezás, mértékletesen ugyan, de azomban olly hathatos beszéddel meg felelt az eleibe görditetett kérdésre, hogy szeme szája el állott a' ministeriummal ellenkező résznek. „A' Frantzia szakadásoknak principiumai, avagy tselekedeteknek kútfejei, úgymond *Pith* minister, még most is fenn vagynak, ámbár azok meg vetettének, és úgy szólván egygyik a' másikat el nyelte légyen is. Azt kérdem tehát a' Parlamentnak érdemes tagjától *Fox* Uramtól, kivel botsátkozzunk Fr. Országban politica alkuba? vagyon é ottan erős, álhatos, egyenes, és bizodalmat érdemlő principiumokon épült kórmány? magában a' N. Gyűlésben is szakadások vagynak, és vallyon tellyesítette é valaha ez a' N. Gyűlés maga szavát és igiretét? meg tartotta é önnön maga végezéseit? hát vagyon é a' Fr. köz társaságnak olly állandósága, mellyen valakinek építeni lehessen? vagyon é igaz és valóságos kórmánya? Mindezekre a' kérdésekre leg jobban meg felelnek a' történt dolgok, és sokkal több értelme vagyon *Fox* Uramnak, hogy sem azt mondhatná, hogy minekünk alávaló sohonnai emberekkel alkúba lehetne erezkednünk. „

„*Fox* Uram keményen sürgeti azon időnek meg határozatását, mellyben a' jelenvaló háború el fog végeztetni. Ezen sürgetésre egyebet válaszolni nem lehet, hanem tsak ezt, hogy mihelyt állandó birodalom lejénd Frantzia Országban, leg ottan mi is alkuba fogunk avval botsátkozni. — De hát mikor lészén ez? ezt sem én, sem az egész anti-ministerialis rész meg nem határozhattya. Tehát mind addig kell Frantzia Ország ellen hadakozni, mind addig kell annak tartományait tsípegetni, mig se senkinek ne árthasson, sem Európának ne legyen mitől félni szüksége. Ho! ho! *quando coeli*? mészze vagyon még ez az idő, talám igy fog *Fox* uram szóllani? éppen nem mészze, minden felől szorongattatik a' ízerentsés fegyverek által, ez a' független ország, Európa tsendességének ártalmára lenne, hogy ha a' szö-

vettséges fejedelmek most békességre lépnének a' Frantziákkal. Ekként idő engedtetne ezen független nemzetnek, előbbi erejének öszve szedésére, és gonosz principiumai magvának ki szórására. Nem azért áldotta meg az emberi nemzetnek bölcsőségára vigyázó isteni gondviselés a' szövetséges fejedelmeknek fegyvereiket, hogy ezen áldást el múlassák, hanem hogy az egeknek végezését tökéletességre vigyék. „

„ Lehetetlenség még végső szerentsét próbálni, és a' Párisi N. Gyűlésre rohanni — ezek a' sohonnai pártos emberek igen sok féle vélekedésben vagynak — lehetetlen Frantzia Országot anya városától fogva az utolsó faluig, annak tágassága miatt hadi erő által el foglalni. — — Tsak tapogatódzva, és lassú lépésekkel kell a' szövetséges fejedelmeknek előre menni, és mind addig hódoltatni a' Frantziákat, valameddig egy olly birodalom áll fel ebben a' bölcsőtalan Országban, a' mellyhez egy kis bizodalmonk lehet, és veie a' politicának sinór mértéke szerént alku-ba erezkedhetünk. „

„ *Fox* uram azt a' kérdést is gördítette előmbé: *mitsoda nyeresége fog Angliának ebből a' hadakozásból lenni?* Sokkal nagyobb által látása vagyon *Fox* uramnak, hogy sem mint ennek a' háborúnak következéseit által ne látná — maga is minister vólt ő, és mint olly ember, sokkal jártasabb a' politicában, hogy sem ezen háborúnak hasznait észre ne vehetné. — Ki ki engedjen meg énnékem, ha ezen fel bomlott birodalom ellen indittatott háborúnak politica következéseit titokban tartom. — Annyi sok környül állásoktól, és történetektől függőnek azok fel, hogy azokról senkinek sem lehet előre bizonyost szólani. Mindazáltal, hogy ha a' szövetséges fejedelmek tökéletességre vihetik fel tételeiket, és a' szerentse is úgy fog ezután is nékiek kedvezni, mint eddig, sokkal szembe ötlöbök ezen háborúból folyandó hasznok, hogy sem énnékem fel kellene azokat előre bontzolniom. „

Annál bizonyosabb dolog bints, hogy Frantzia Ország előbbi constitutiójának fel forgatói egész Európát meg hódoltatni, és önnön principumaik alá rekeszteni akarták — vallyon tromfot tromfal akar é Európa is ütni, meg mutattya a' jövendő idő. Ez az, a' mit én *semel pro semper* akartam mondani. „ — Eggy Angliai minis-ternek, *Pithnek*, eggy olyan embernek, kit egész Európa tsudál ezen beszéde méltó a' meg tartas-ra, olyan beszéd ez, mellynek sok olly lyukai vagynak, mellyeken jövendőre tekintve által hat-nak a' politicának sűgárai.

Frantzia Ország.

Egész Európa úgy gondolkoza vala, hogy a' leg' újjabb Frantzia constitutióinak fel szentelteté-sekor eggnéhány ezer ártatlan ember fel fogna áldoztatni; de a' miképen Páris környékéről hoz-zánk érkezett levelekből olvassuk, minden lárma és vér ontás nélkül ment a' végbe, e' mostan fo-lyó hólnapnak 10-ik napján, a' szövetségnek me-zején, melly ennekelötte Márs mezejének nevez-tetett. Minekelötte ezen nevezetes történetet an-nak minden igaz környül állásaival égyetemben le irhatnánk, lássuk, mitsoda hely ez. Ez a' mező az, mellyen hajdan *Julius Caesar*, a' Gal-lierek ellen hadakozván, darab ideig táborozott, és a' melly azóltától fogva egész 1790 dik eszten-deig, a' *Márs* mezejének neveztetett. Itten tá-boroztanak a' mostani revolutió előtt Páris alá gyűjtetett Fr. seregek is. Itten vólt 1790 dik esz-tendőben, Juliusnak 14-dik napján az elsőbb Fr. constitutióinak fel szenteltetése is, és azóltától fogva már, nem *Márs*, hanem szövetség meze-jének neveztetik, mellynek hossza 400 öl, és nem sokkal kevesebb a' szélessége. Jobbra és balra magas élő fákkal vagyon környül véve, elötte pedig a' cadétoknak épülete. Az első constitu-tió bé vételének és fel szenteltetésének alkalma-tosságával úgy vólt ez a' mező el készítettve, hogy a' királynak a' constitutióra való esküvéséj

többen 400 ezer embernél halgathatták. Közepén vagyon egy amphiteátrum formára készített épület, mellyen maga a' király és a' N. Gyűlés állottanak. Körös körül pásitból készített székek, még pedig úgy, hogy a' teátrum mellett lévő, és az első leg alacsonyabb, a' leg szélső pedig leg magasabb vólt. Még akkor mingyárt 12 ezer napi számosok rendeltettek annak el készítésére, de mivel ezek sem vihették volna a' rendelt napra végbe, magok a' Párisi lakosok, férfiak, asszonyok, gyenge szűzek és gyermekek is dolgoztanak azon. A' tartotta magát leg szerentsésebbnek, a' ki annak készítésében részesülhetett.

Ezen a' mesterségesen el készített Mársnak, vagy már most szövetségnek mezején vólt e' folyó hólnapnak 10 dik napján, a' Fr. új constitutiónak fel szenteltetése is, mellyre néhány osztályokat, *Tulon*, *Mársilia* és *Lons le Saulmer* városokat, és *Corsikának* egygy részét ki vévén, minden osztályok biztosokat küldöttek oda, olly végre, hogy azok tennék le képekben a' nevezett constitutióra való hitet. Ezt az új constitutiót néhány hólnapokkal annakelőtte minden Fr. közönségeknek meg küldötte nyomtatásba a' N. Gyűlés, olly fel tétellel, hogy a' polgári előjárók hívják öszve a' népet, olvasnák azt fel előttök, és ha mi ki-vetöt abban találnának, tennék fel jegyző könyveikbe, 's küldenék bé a' constitutió bé vételének innep napjára. — Ezeknek az ekképen bé küldetett protocollomoknak, avagy jegyző könyveknek vizsgáltságokra egy commissió rendeltetett ki, melly néhány hetekig tartott munkája után, e' folyó hólnapnak 9 dik napján tett a' N. Gyűlésnek jelentést, és avval ditsekedett, hogy az egész nemzet rendkívül való megelégedéssel vette légyen bé az új constitutiót, és kész annak meg maradásáért, nemcsak vagyonát, hanem életét is fel áldozni. (Meg válik, meddig fog ez a' nagy patriotismus tartani, nem fogja e' annak hévségét az égygyesült seregek' ágyú golyóbisaiknak sűrű zápora benne meg óltani.) —

Más napon, u. m. Augustusnak 11-dik napján az a' szövetség ládája, mellyben az új constitutió le vagyon tétetve, nagy pompával vitetett bé, 's tétetett le az osztályokbeli küldöttek által a' N. Gyűlésnek palotájába. Ugyan e' napon végeztett az is el, hogy az új constitutióban hozatott törvény szerént, rövid idő múlván az egész Fr. köz társaságban, új N. Gyűlés válasszasson.

A' mint néhány közönséges levelek jelentik, nem eggy hamar leszen *Custine* vólt Generál processusának vége, és mind addig, mig *Chambrayban* és *Strafsburgban* lévő irásai meg nem fognak vizgáltatni, nem lehet ellene szententziát mondani. Generál *Gillót*, a' *Landáviai* várnak eddig való kormányozója, a' ki felől ezt mondották nem régiben alatta való tisztei, midőn *Wurmser* lovas hadi vezér által az égyütt való belzélgetésre ki hivattatott vólna: *Notre General ne sera pas Dumourier*, az az: a' mi Generálunk nem leszen *Dumurié*, meg folytatott hivatallyától, 's *Lo-bader* Generál tétetett helyére, a' ki, a' mint iratik, igen jártos az Ingenieur mesterségben. Ez is keményen pöki a' markát, és azt irta a' Párisi N. Gyűlésnek, hogy ő leszen az, a' ki a' Fr. köz társaság ellenségeinek *Landávia* alatt temető sirt fog ásattatni, bátor mindnyájan ellene menyenyenek is. — Igy ditsekedett *Ferrand* Generál, Valentziai kormányozó is elejénten, és azt mondotta, hogy az ő katonái tsak mulatságból szoktak az ostromló seregekre ki ütni, 's eggy két ezret közzülök a' földre le teríteni. — *Merlinnél*, a' Moguntziában vólt N. biztosnál képzelní sem lehet szemtelenebb ditsekedöt, a' ki azt mondotta nem régiben a' N. Gyűlés előtt, hogy midőn az ő nevét viselt redutát el foglalták vólna a' Pruszus katonák; ő 25-töd magával nemtsak ki üzte őket abból, hanem ennekfelette 1500 embert aprított le közzülök. Ez a' szemtelen ditsekedő, hivatalbeli társával *Reubellel* égyütt August. 4 dik napján meg jelenvén a' N. Gyűlés előtt, nagy kedvességgel és kéz-tapsolással fogadtatott. Moguntzia

várának fel adattatását ekként adta elő: Hogyha csak harmad napig halasztottuk volna is még a' capitulációt, 16,000 vitéz katonáinknak, a' kik a' köz társaságnak ennekutánna is hasznos szolgálatoakat tehetnek, el kellett volna vezetni — méltók voltak ők, a' kik 4 egész hólnapig 80 ezer válogatott emberekből állott német seregnek ellenek állottak, a' meg szabadításra — az ostromnak vége előtt tellyességgel nem vólt eleségünk, egy matskáért 6 *livrát*, egy font ló húsért 48 *sólst* kellett fizetnünk, 1900 beteg és sebes katonák szenvedtenek a' gyógyító szereknek szüksége miatt. Elég ágyúink vóltanak, de bezzeg nem vólt ágyú golyóbisunk — elég mósárjaink, de nem vólt bombánk — elég gabonánk, de nem vólt lisztünk, mivel a' capitulatio előtt harmad nappal minden élés házainkat el égette nappal az ellenségnek tüze — hogyha még egynéhány tovább tartott volna az ostromlás, minden lovainkat a' Rajna vizébe kellett volna hánynunk. Elég rossz, hogy *Custine* több eleséget nem hordatott oda. Sokan békételenkednek ellenem e' miatt a' capitulatio miatt, de nem tudják, hogy 10 más capitulatiót terjesztettünk a' Prussziai király eleibe, de égyiket sem fogadta el, ennek el fogattatását is égyedül őrző seregeink vitézségeknek és álhatatosságoknak kell köszönnünk, mellyeket még ellenségeink is nagyra betsüllöttek benne s. a. t. Melly beszéd után, leg ottan következő végzéseket hozott a' N. Gyűlés: 1. A' Moguntziai őriző sereg igen sokat szolgált a' hazának. — 2. A' meg fogattatott fő tisztek szabadságba helyheztettettek. — 3. Az al-kormányozót *Dubanet Albertet* kisirő strázsa botsássa ötlet szabadon. — 4. A' vólt nemzeti biztosok *Merlin* és *Reubel* küldjék ezen végzéseket *Nantesba* a' Moguntziai őrző seregnek s. a. t.

Austriai Belgyiom.

Monsból Hannóviának fő és erős városából küldetett levélből olvassuk, hogy Caesar táborá-

nak el foglaltatása után két colonnéra osztatott fel az égyyesült sereg. *Clerfait* az említett tábor helyen maradott a' réa bizatott colonnéval — a' másik colonnéval pedig, melly nagy részént lovasságból áll, bellyebb ment Frantzia Országba a' *Yorki* hertzeg, és maga kereste fel az ellenséget; a' melly mindazáltal már akkor a' szomszéd várakba vontta magát. Igy lévén a' dolog, valamerre fordúlt a' *Yorki* hertzeg, mindenütt szabadon mehetett, mindenütt bátorságosan furazsirozhattak, az az, mind magoknak, mind lovaiknak bátran szerezhettek eleséget az égyyesült seregek.

A' *Yorki* hertzegnek ez a' tselekedete, és egész *Peronnéig Pikárdiának* kitsiny, de erős várossáig való menetele adott arra alkalmatosságot, hogy ő 30 ezer emberrel égyenesen Páris alá megyen — hogy *Koburg* hertzeg 70 ezer emberrel fogja őtet követni — hogy a' könnyű seregek által azt hirdettette volna ki Fr. Országba, hogy ha az özvegy királynénak, és a' királyi familiának leg kissebb bántodása lenne is, és a' fogságból ki nem botsátatna, vitéz seregei által minden városokat és falukat el pusztítatna, a' lakosokat minden nemre és korra való tekéntet nélkül meg öletné, a' Párisiakat kardra hányatná, sőt magát a' várost porr, hamuvá változtatná. Illyetén hir érkeze hozzánk *Brüsszelből*, és mivel nem bénálovon, hanem szárnyon szokott a' *Fama* Isten alszszony járni, minden kortsma házakba ezt beszéllették az emberek: *Koburg* hertzeg Páris alá ment, ki szabadította a' királynét, és a' királyi familiát a' fogságból, *Helvétziába* küldötte őket — kotsit küldötte nek érettek, ma holnap meg fogjuk őket itten látni. — Már most bizonyosabban tudjuk, hogy egygyik sem történt, nem azért ment a' *Yorki* hertzeg *Peronnéig*, hogy *Páris* alá menyenyen, nem is volna tanátsos még most, a' midön a' Fr. N. duzzadásba vagyon, magát illy nagy vakmerőségre vetni; hanem hogy a' második lineán fekvő várak körül bujdokló ellenséget onnan

el űzze, és időt engedjen a' másik colonrénak *Maubége, Bouchain, Chambray*, és *Douay* váraknak bé rekeisztésekre. Minekutánna ezt végbe vitte volna, vissza tért, *Dünkerka* alá ment, és hogy az Angliából küldettetni szokott tábori eleségnek bátorságot szerezhessen, azon igyekezik, hogy minél előbb meg hódoltattassa ezt a' Frantziák által győzhetetlennek lenni tartatott várat.

Hadi Történetek.

Koburg hertzegnek, az udvari hadi Kantzelláriához leg közelebb érkezett jelentéséből olvasuk, hogy a' *Yorki* hertzeg kormányára bizatott colonné August. 16 dik napján *Confini* táborából fel kerekedvén *Tourcoing* felé igazította a' kantár szárát, és még azon napon dél után 5 órakor fülébe menvén a' nevezett hertzegnek, hogy 2000 főből álló gyalog és lovas Frantziáság ment volna *Roubaixig*, (olvasd *Robéig*) egy batallion Austriai, 140 Halíziai jáger, 1 batallion Anglus gyalog katonákat és 200 lovas Anglusokat küldött ellenek; de a' kiket tellyességgel bé nem várták a' Frantziák, hanem nyakra före el futottanak onnan.

Gr. *Collorédó* hadi tár mester halván, hogy *Cateau* (olvasd *Kató*) mellett egy 8 főből álló lovas vigyázat állyon örrön, Aug. 17 dikén jókor reggel oda küldötte *Barkó* fő Strázsa mestert, a' ki olly okosan intézte dolgait, hogy a' Frantzia ör állókat mind aluva találta, és 8 lóval egygyütt el fogta.

Hertzeg *Hohenloé* hadi tár mester Aug. 16 dik napján, *Mareschbe* ment egy corpussal a' *Mormali* erdőnek meg kémlelésére, holott következett napon, reggeli 5 órakor az ottan lévő Frantziákat meg támadta, és bátor elejénten keményen ellene állottanak legyen is; mindazáltal tsak ugyan meg nem álhattak az Austriai vitéz és bátor seregek előtt, kéntelenek vóltak, mind sántzaikat, mind az erdőt oda hagyni. Mintegy 500 ember

hullott el közülök, 150 esett fogságba, az elsőb-
bek között találtatott a' Frantzia kórmányozó Ge-
nerális; az utólsóbbak között 2 Obester, és sok
alsóbb rangú tisztek. Az Austriacusok közül 50
sebesítettek és hóltanak meg.

Koburg hertzegnek Aug. 19-dikén tett jelen-
ése szerént, az alatt mig a' *Yorki* hertzeg *Pe-*
ronné felé masirozott, az *Orániai* örökös fejede-
lem meg támadta a' *Linselles* és *Glatton* mel-
lett le telepedett Frantziákat, olly fel tételből,
hogy a' *St. Rochi* és *Tourkoingi* tetőket el fog-
lalhassa, következésképen öszve kaptsolhassa ma-
gát a' *Yorki* hertzeg colonnéjának bal szárnyával.
Ezt pedig illyeténképen vitte végbe. *Waldek* her-
tzeg *Hollándiai* Gen. Aug. 18-dikán reggeli 5 óra-
kor 4 batallion gyalogsággal, és 3 escadron lovas-
sággal *Blattonhoz* menvén, azt minden minden
ellentállás nélkül el foglalta. Maga az *Orániai*
örökös hertzeg 5 batallion gyalogsággal, 4 escad-
ron lovassággal, két 12 fontos ágyúval, és két
haubitzával *Linselles* felé vette úttyát, az ottan
örrön állott 400 gyalog és 200 lovas Frantziákat
vissza verte, a' várban lévő 3 ezer főből állott őri-
zőket meg támadta, a' kik 3 fertály órákig tar-
tott ostromlás, és a' *Hollándiai* batallionoknak
a' sántzokba lett bé rohanások után, módot ta-
láltanak mind ágyúiknak onnan való el vitelekre,
mind az onnan való szabados ki menetelre; melly-
re nézve mind *Blattonba*, mind *Linsellesbe* *Hol-*
lándus katonák küldettettek bé őrizetre.

Fülökbe menvén ez a' történet a' Frantziák-
nak, Aug. 20-dik napján mintegy 7 vagy 8 eze-
ren *Linselles* alá mentek, az ottan lévő 3 *Hollán-*
diai batalliont meg támadták, és egynéhány óráig
tartott velek való viaskodások után onnan ki is
üzték. Hanem tsak ugyan nem maradhattak so-
káig annak birtokában, mivel a' *Yorki* hertzeg ál-
tal a' *Hollándusoknak* segítségekre küldetett két
Anglus batallion rajtok hajtott, és nem gondol-
ván a' réájok lövöldöztetett kártátsoknak zápo-
rával, a' bástyákra fel hágott, sok Frantziát meg

ölt, 60 el fogott, 10 ágyút el foglalt, és egészlen ki üzte őket onnan.

Augustusnak 19-ik napján egészlen körül kerítették az égygyesült seregek *Quesnoit* avagy *Quertzetumot*, a' melly *Valentziától* 3 mélföldnire, *Hannóviának* tartományában, igen kies és egészséges helyen fekvő kitsiny, de erős város.

Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér illyetén jelentést tett a' *Bétsi* udvari hadi Kancelláriának *Osterheimi* fő quártélyából Aug. 18 dik napján.

Az említett hólnapnak 12-ik napján, mintegy három ezer gyalog és 1400 lovas Frantziák indúltanak ki 6 ágyúval *Jokrimból*, *Rheinzaber*, és *Haczebühlön* által az erdő felé. Allig vonták abba bé magokat ki küldetett vigyázó seregeink, a' midön már keményen szórták réájok az ágyú golyóbisokat, és mingyárt rajtok hajtottanak ottan örrön állott *Wurmser* Austriai szabad seregből való katonáinkra; hanem a' Szerviai szabad seregből való kapitány *Simich* hirtelen öszve vonván az ör állókat, és öszve kaptsolván magát a' *Mirábó* seregével, rajtok ütött a' Frantziákon, és szerentsésen ki üzte őket az erdőből. Közülök igen soknak kellett el esni, mivel tsak az erdőben 60 találtattanak halva — részünkről a' *Mirábó* seregéből 4 hüllott el, 1 tizt és két köz ember sebesitetett meg, a' Szerviai szabad seregből egy ember lövetett agyon, a' *Wurmser* Austriai szabad seregéből pedig ket ember vezett el, hat esett sebbe, és egy fogságba.

Az alatt mig e' történt vólna, közel 6 vagy 7 ezer Frantziaság 16 vagy 20 ágyúval a' *Weisenburgi* térségre állott ki olly fel tétellel, hogy a' *Strafsburgumból* menő tár szekereket *Landáviába* bé vihesse. E' végre 10 ágyúkat vitettek fel a' *Billikámi* tetőkre, és onnan keményen ágyúztatnak *Mészáros* Gen. Májorra, a' ki is minden külső vigyázaton állott katonáit gyorsan öszve vonván eleikbe állott a' Frantziáknak, mind azért, hogy a' maga ör-álló helyeit meg tarthassa, mind azért,

hogy *Brunner* Cs. K. Generálnak brigadáját, a' ki a' *Weisenburgtól Landáviáig* vivő utakat el foglalta, hátul fedhesse. — Azon közben, hogy a' *Bellichámi* tetőkre fel ment *Frantziák* keményen ágyúztak *Mészáros* Gen. Májor népére, egymás *Fr. collonné* sok és nehéz ágyúkkal ki ment a' *Landáviai* várból, olly fel tétellel, hogy magát a' *Weisenburgban* fekvő *Frantziákkal* öszve kaptsolván, a' *Strafsburgból* ment tár szekereket védelmezhesse, a' melly *collonnét Brunner* Generál két 12 fontos ágyúval visszafordította, és a' *Landáviai* ágyúk alá menni kényszerítette.

Az alatt is pedig szüntelen ágyúztak a' *Bellichámi* tetőkről a' *Frantziák Mészáros* G. Májorra, és mind addig meg nem szüntek, valameddig *Gr. Wurmser* lovas hadi vezér által küldetett három 12 fontos ágyúk, az ellenségnek ágyúit egészen meg némitották volna.

Úgy gondolkodván *Mészáros* G. Májor, hogy majd az oldalába fog a' magát vissza vonni akaró *Fr. colonnénak* tsapni, *Rorbachoz* ment lovasaival, mellyet mihelyt észre vették a' *Frantziák*, ismét vissza mentek a' *Bellichámi* tetőkre, azon túl pedig újabbán elől állott a' *Fr. lovasság*, de tsak ugyan ismét vissza vonta magát. Az alatt az a' két ezerből álló *Fr. colonné*, melly a' *Landáviai* ágyúknak óltalma alá vonta vólt magát, ismét nagyobb erővel ment előbb, és úgy helyhezette *battériáit*, hogy nem könnyen lehetett azokat a' miénknek észre venni, mellyekből nem tsak a' mi *battériáinkat*, hanem a' *Brunner* G. brigadáját is keményen lövöldöztette, mellyeknek 4 egész óráig tartott tüzét a' *Császár* és *Lascy* gyalog seregei, nem külömben a' *Waldeck* dragonyos regimentje tsudálkozásra méltó álhatatossággal ki állották, 's végre ágyúinknak jól intézett lövései által kényszerítetett az ellenség magát a' *Landáviai* várba vissza húzni. Ebben a' tsatában is sokkal nagyobb vólt a' *Frantziáknak* vesztesége, mint a' miénk, részünkről *Waldeck* regimentéből

Dueller all-hadnagy esett el, és 13 köz ember sebesített meg.

Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér az udvari hadi Kanczelláriához küldetett jelentésében igen dicsíri az Austriai vitézeknek itten mutatott készségeket, bátorságokat, és álhatatosságokat. Nevezetesen *Brunner* és *Mészáros* Generáloknak külömben is eléggé ismeretes vitézségeket, és a' *Waldeck* dragonyos regementéből való *Obesternek*, *Waldeck* hertzegnek, vigyázóságát.

Észre vévén Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér, hogy a' *Veisenburg* mellett táborozó Frantziák Aug. 18 gik napján újabbán mozdulásban légyenek, *Jokrimi* és *Haczebüli* tanyáinkat meg erősítsék, következésképen ismét meg akarnák seregét támadni: 5 colonnéra osztotta fel a' kormánya alatt lévő Austriai sereget; az elsőt bizta *Hocze* Gen. Májorra, a' másodikat *Waldeck* hertzeg Feldmarsal-Lájtinántra, a' harmadikat *Mészáros* Generál Májorra, a' negyediket, mellynél maga is jelen vólt *Kavanagh* F. M. Lájtinántra, az ötödiket pedig *Conde* hertzegre. Az első *Ehrbacher*, a' második *Bardell-Rothoz*, a' harmadik *Mindfeldhez*, a' negyedik *Jokrimhoz*, az ötödik pedig *Werthez* mentenek Aug. 20-dik napját követett éjjel, és mingyárt virattakor meg támadták és vissza verték az ottan tanyázott Frantziákat. A' negyedik colonné ellen leg tovább védelmeztek magokat a' *Jokrimi* erdőben tanyázott Frantziák; ahozképest, minden redutáikat meg támadták a' Cs. K. seregek, bé rontottak a' le vágatott erdők között lévő Fr. tanyára, 6 ágyút, egynéhány táborig szekeret, és 40 embert el fogtak, és nemcsak ottan, hanem *Werth* mellett is, holott bámulásra méltó vitézséggel viselte magát a' Gr. *Gyulai* magyar gyalog regementje, meg verték az ellenséget, meg némitották ágyúikat, 's mindenünnen ki szoritották őket.

Következett napon reggeli 6 órakor ismét 8 ágyúval támadták meg a' Frantziák Gr. *Wurmser*

lovas hadi vezért, de ekkor is igen vitézi módon viselték magokat a' Cs. K. seregek, nevezetesen a' fellyebb említett Gr. *Gyulay* regementje, és *Leopold* fő hertzeg huszár regementyének két tüzé-ja, a' kik nemcsak vissza verték a' nálloknál sokkal számosabb ellenséget, hanem ennekfelette 5 ágyút, 12 ágyú vonó lovat, és néhány táborigereket is nyertenek el tőlök. — Ezen két egész nap, csak nem szüntelen tartott tsatazásban, a' mint iratik, de meg nem határoztatik, mi igen keveset vesztettük, sokan estenek ugyan vitézeink között sebbe, de kevesen a' viadalnak mérgeességéhez, és tartosságához képest. A' sebbe estek között vagyon B. *Bánfy*, *Sándor Leopold* huszár regementéből való fő hadnagy, és *Stánkovits* Szerviai szabad seregből való all-hadnagy. Ellenben 3000 embernél többen hüllottanak el és kaptanak sebet a' Frantziák között.

Magyar Ország.

Múlt hólnapnak 6-dik napján hala meg *Károly Fejérváron* hosszas vizi korsággal való bajoskodásai után, fő tisztelendő Szentháromsági *Szereday Antal* úr ö Nga, eggy hazáját, vallását, nemzetét, nemzeti nyelvét, fejedelmét és felebarátyját igazán szerető igaz jó hazafi, a' ki 1753 esztendőtol fogva Kánonok, 1764 esztendőtol fogva Nagy Prepost, Mélt. B. *Bajtay*, *Manzador*, és *Kolonits* Püspök urak alatt, Vicarius Generális, 15 esztendeig pedig a' Fels. Királyi Táblának Praelatusa vólt. Hogy ifjúságának, és emberi korának arany esztendeit hasznosan töltötte legyen el, elegendő tanúbizonyságai az általa közönségesé tétetett, és ki nyomtattatott szép munkák, nevezetesen *Kálmetnek általa magyarra fordítatott Biblica dissertatiói*, fő tisztelendő *Katona István* úr által szeresztetett *Magyar hertzegek historiájának*, magyarul lett ki adattatása, az *Erdélyi Püspököknek le írása*, et *Praxis Sacrorum Tribunalium*, mellyek által halhatatlan emlékezetet szerzett magának, ez az úrban meg bóldogúlt nagy Prepost úr. —

Nemtsak tudós munkái, hanem keresztény virtusai által is jó példájára vólt másoknak, a' ki szü-
kölködő keresztényi felebaráttyaival való jó tételében annyira ment, hogy úgy szólván, maga szegénységben hólt meg, de épen ez által szerzett magának örökkön örökké meg maradandó gazdagságot.

Sáros Vármegyéből, nevezetesen *Eperjesről*, azt írja egy igen ésdemes, és Magyar tudományokat felettebb kedvellő velünk levelező jó akaró Urunk, hogy közelebb múlt Juliusnak 4 dik napján tartatott légyen az A. C. tartó iskolában tanuló ifjúságnak esztendei meg vizsgálata, mellyre külömb-külömb-féle vallású, rendü, rangú, és állapotú urak meg jelentenek. Leg nagyobb dízt szerzett ezen közönséges meg vizsgálatainak fő tisztelendő *Bradáts Mihály*, *Munkátsi Káptalanbeli úrnak* jelenlétele, a' ki nemtsak bölts beszédei, hanem, hol ellenvetései, hol az erőtelnebb résznek védelmezése, ditsirete és kérése által nem kis ösztönt nyújtott a' tanuló ifjúságnak. Keresztényi türedelmének tündöklő példáját adta az által, hogy a' fel serdült léányoknak közönséges meg vizsgálatakat is meg tisztelte maga kedves jelen lételevel, és örömmel tapasztalván azoknak a' vallásnak fundamentomos czikkelyeiben, a' Biblia historiában, az erkölcsi tudományban, a' Geografiában, a' közönséges-hazai-és természeti historiában, nem küiömben a' számvetésnek mesterségében, ékes beszédben, írásban, és éneklésben tett elő meneteleket, azokat, a' kik szorgalmatosságok által magokat mások felett meg küiömböztették, ezüst gyűrűkkel, emlékeztető pénzekkel, 's más allzonyi ékességekkel meg ajándékozta.

Ugyan ezen érdemes levelező Urunk írja, hogy a' múlt Juliusnak hólnapjában vizsgálta szerzhetetlen károkat okoztanak légyen, mind *Sáros*, mind a' szomszéd *Szepes Vármegyékben*, a' hosszas esözések. Nevezetesen Juliusnak utolsó napján egygy *Frich* nevü helységben történt felhő szakadás, melly nemtsak annak, hanem

más szomszéd faluknak határait is hirtelen el borította, a' renden feküdt szénát el horta, a' réteket iszappal bé töltötte, 13 házat széllyel rontott, 15 embert pedig meg ölt, eggy szóval, olly nagy károkat okozott a' hosszas essőzés a' szegény lakosoknak, mellyeket alig lehet le írni. — Azt mondja az irás, ne itélly, nem íteltetel. — Mi sem akarunk ugyan itélni, de azt mondjuk, hogy az idén történt hosszas essözések által, a' Magyar Országi köz népnek szarvait akarta az Isten le törni. Ennekelőtte, mind kaszállásra, mind aratásra elegendő munkásokat találtak a' gazdák; ellenben a' közelebb el múlt eggynehány esztendőben alig lehetett kepeéseket kapni, sok tehetős al-földi gazdák 7-dén, 6-dán, 5-dén, sőt harmadán is oda adták vólna terméseiket, tsak hogy elegendő munkásokat kaphattak vólna; nem hogy gabonáért, de még kész pénzért sem akart a' szegénység kaszálni és aratni. Ekként szokta az Isten az emberrel a' kenyeret meg betsüitetni. Fogadom, hogy ez idén magok is elegen kínálkoztanak, tsak hogy szert tehessenek téli kénye-reikre.

* * *

Alázatossan kívánom a' két Nemes Magyar Hazának jelenteni, hogy mivel már a' jövő Septemberben el akarom az általam igirtetett *Magyar Almanaknak* nyomtatását kezdetni; ahozképest alázatossan kérem a' Tek. N. Vármegyéket, ne terheltessenek Megyéjebeli tiztviselőknek personalis Statusát nékem minél előbb lehet fel küldeni, és illy közönséges haszonra tzielzó szándékomat ez által elő-mozdítani. — Titt. Posta Mester Urak is alázatossan kérettetnek általom, ne sajnállyák azoknak neveiket, a' kik az említett hasznos munkátskámnak meg szerzése végett magokat jelentették; nékem meg írni, hogy ekképen még előre tudhassam, mennyi számmal kívánnyák azokat magoknak meg szerezni.

Doct. Decsy Sámuel.